



FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 216/2010/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

532/2010. (XII. 15.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ 2010. május 19-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2010. december 15-én megtartott zárt ülésén meghozott állásfoglalását

megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

1) A panaszos 2010. május 19-én kelt levelében panasszal élt a vele szemben 2010. május 15-én történt rendőri intézkedés miatt. A panaszos beadványában előadta, hogy 2010. május 14-én kollégája legénybúcsúját ünnepelték baráti társaságban, majd 2010. május 15-én, hajnali fél 1 óra körül vacsora után egy szórakozóhelyre indultak. A vacsora helyszínétől körülbelül 100 métert tettek meg, a járdán sétáltak, amikor egy rendőrautó megállt mellettük és az autóból kiszálló, láthatóan dühös rendőr az intézkedés formai követelményeit mellőzve megkérdezte, hogy „Ki sünözött?”. Mivel a panaszos említette korábban, hogy „sünök”, ezért közölte a rendőrökkel, hogy ő volt. A panaszos állítása szerint a baráti társaság egésze nem hangoskodott, nem kiabáltak. A panaszos szerint, ha hangoskodtak volna sem zavarhattak volna senkit, mivel állítása szerint a környéken ipari rész van, illetve egy labdarúgópálya. A rendőrök a panaszos szerint udvariatlan hangnemben kérdezték a lakcímét, amelyet elmondott, és mivel az eljáró rendőr ezt nem értette, elismételtette többször a panaszossal. A panaszos elmondása szerint a rendőr modora kötözködő és flegma volt. A panaszos kérte az intézkedő rendőrt, hogy ne intézkedjen velük szemben, hiszen csak legénybúcsút ünnepelnek, és senkinek sem ártanak. A rendőr hangneme ezt követően se változott, ezek után a panaszos

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

kérte, hogy a rendőrök közöljék az azonosítójukat, mert felírná. A panaszosnak nem volt lehetősége felírni a számokat, amiket a rendőrök elhadartak, de reménykedik abban, hogy társai ezt megtették. A rendőr ezek után átvizsgálta a ruházatát, majd megbilincselte a panaszost. A panaszos társasága a panaszos szerint normális emberekből állt, az intézkedést megelőzően nem volt se zajongás, se rendbontás, ezért a panaszos társaságában senki sem értette az intézkedés okát. Az intézkedés során az egyik rendőr elhagyta a sapkáját, amit a panaszos társai elvittek a panaszos után a rendőrkapitányságra és leadták a portán, majd a panaszos után érdeklődtek.

A rendőrök a panaszost először az orvosi ügyeletre vitték, mindennemű tájékoztatás nélkül, ő azt külön nem kérte, a panaszos szerint feltehetőleg abból a célból, hogy láttelepet készítsenek. Az ügyeletes orvos csak a panaszos hasát és a hátát vizsgálta meg, a szétszorongatott felkarját nem. A panaszos állítása szerint nem tanúsított a rendőri intézkedéssel szemben ellenállást, de mégis látható jelei maradtak annak, ahogy őt a felkarjánál fogva vezették. Az orvosi vizsgálat után a rendőrkapitányság alagsorában levő fogdába vitték a rendőrök, és közölték vele, hogy 6-7 óráig ott lesz, és hogy ne is akarjon kimenni. A panaszos az intézkedést megelőzően az este folyamán fogyasztott szeszesitalt a vacsora közben (1-2 sört), de állítása szerint se a mozgásával, se a beszédével nem volt baj. A panaszos állítása szerint agresszivitást, tettlegességet, vagy ellenállást nem tanúsított. Nem igazoltatták, nem kérdezték le a rádióan adatait, személyi igazolványát sem kérték el, csak a nevét és lakcímét kérdezték meg. A panaszossal nem fújattak szondát, de a rendőr az intézkedés során állította, hogy a panaszos ittas. Menet közben többször észlelte a panaszos, hogy a rendőrök feleslegesen intézkednek. A panaszossal nem közölték se szóban, se írásban, hogy miért vitték be. Jogait nem ismertették vele, papírokat tettek elé, amelyeket a panaszos nem írt alá, mert nem tájékoztatták az eljárásról, jogairól és kötelezettségeiről. A rendőrautót vezető rendőr nem volt ideges, csak a rendőrtársa. A panaszos úgy érzi, hogy a „sünözés” miatt intézkedtek vele szemben. A panaszos szerint a rendőrségi eljárás indokolatlan és megalázó volt.

2) A panaszos 2010. június 20-án kiegészítette panaszát.

Újabb beadványában leírta, hogy a rendőrkapitányságon folyt panasz eljárás során meghallgatták, azonban a meghallgatásáról készül jegyzőkönyv számos elírást tartalmaz, amire ezúton hívna fel a Testület figyelmét. A jegyzőkönyvben az intézkedés dátumánál szereplő 2010. május 15-e helyett 2010. május 5-e és az intézkedés helyszínének megjelölésénél másik utca szerepel. Az intézkedés valós dátuma a panaszos szerint 2010. május 15-e és az intézkedés helyszíne egy másik utca volt. Az elírások oka a panaszos szerint az lehetett, hogy a rendszerben az első meghallgatásról készült jegyzőkönyvet nem mentették el, ezért kezdhették a jegyzőkönyv írást előlről, amit már sietősen végeztek.

A panaszos állítása szerint az történt, hogy a rendőrök lehúzott ablakkal lassan elmentek mellettük. Valamelyik kollégája valóban említette a sün szót, és ezt hallhatták is, mert ezután a rendőrök lefékeztek, visszatolattak, majd odaálltak ő és kollégái mellé, és kiabálva kérdezték, hogy „Ki sünözött?”. A panaszos szerint nem kiabáltak, de ha ezt is tették volna, akkor sem tudtak volna zavarni senkit, mert nem volt lakóingatlan a környéken. A rendőrök semmi jelét nem mutatták annak, hogy igazoltatni akarják, köszönésük is csak annyi volt, hogy „Ki sünözött?”. A rendőrök nem közöltek semmit, ezért nem is írt alá semmit azok közül a dokumentumok közül, amelyeket elé tettek. Nem tudja, hogy a rendőrök miért gondolták azt, hogy a panaszos valamit is elismert, nem állt ellen az intézkedésnek, de nem érzi azt, hogy bármilyen szabálysértést is elkövetett volna. A Testületet kéri, hogy szerezze

be az orvosi jelentést, amelyben szerepelnie kell, hogy a jobb kezén volt egy csuklórögzítő ínhüvelygyulladás miatt, amellyel a rendőrök nem is foglalkoztak.

3) A panaszosnak az intézkedés során jelenlévő ismerőse a Testület kérésére 2010. június 17-én kelt nyilatkozatában az alábbiakat ismertette.

2010. május 14-én kollégájuk legénybúcsúját ünnepelték egy szórakozóhelyen, ahonnan körülbelül 2010. május 15-én éjfél és 1 óra között távoztak azon cél reményében, hogy legény éveinek búcsúztatását egy másik szórakoztató egységben folytassák. A fentiek reményében a futballpálya irányába haladtak kb. 8-an a járdán. Az út túloldalán található malom lejáróját hagyhatták el éppen, a közelben már senki nem volt, amikor egy rendőrautó haladt el mellettük lehúzott ablakokkal, amire emlékei szerint a panaszos ezt mondta: „Nézzétek! Sünök!”. Az elhangzott kijelentés után a gépjármű lelassított és visszatolatott. A rendőrök kiszálltak a gépjárműből és a napszaknak megfelelő, előírás szerinti köszönéstől eltekintve egyikük megkérdezte, hogy „Ki sünözött?”. A panaszos elmondta, hogy ő volt. Ezután megkérdezték tőle, hogy hol lakik, amire elmondta a lakcímét. A tanú emlékei szerint ezt 3 alkalommal kérdezték meg, ő pedig háromszor ugyanezt elmondta, illetve kérte a rendőröket, hogy hagyják őket, legénybúcsút tartanak, ők normális társaság és mennének tovább szórakozni. Nem hallotta pontosan, hogy mi volt a reakció a rendőrök részéről, de ezt követően a panaszos mindjárt az azonosító számuk után érdeklődött. Ezt ruházátvizsgálás, majd bilincselés követte. Az előállítás alapját és az azonosító számaikat egyik társuk újfent megkérdezte, amit miután a rendőrök már az autóba szálltak, elhadartak, és sietősen távoztak, olyannyira, hogy a panaszos mellé ülő rendőr a sapkáját az aszfaltra ejtette és otthagya. A kollégák ezért egy fővel kevesebben, az eredeti céljuktól eltérve, az elhagyott rendőrsapkát magukhoz véve, elindultak a városi kapitányságra. Itt a rendőrsapkát vissza akarták adni, és érdeklődni szerettek volna a panaszos felől. A kapun kijövő rendőrtől azt a felvilágosítást kapták, hogy az éjjel beszállítottakat csak kora reggel, 6 óra magasságában engedik ki, ezért ne is várjanak rá. Az elhagyott rendőrsapkát ugyanezen rendőrnek át is adták, amit az átvett és bevitt. Ezt tudomásul véve távoztak. Bár a társaság fogyasztott alkoholt, ki többet, ki kevesebbet, a panaszos ismerőse úgy gondolja, hogy viselkedésükkel sem az igazoltatás előtt, sem közben és utána sem zavartak senkit, nem hangoskodtak, nem kötözködtek. Úgy érzi, hogy az intézkedés felesleges és indulatos reakció volt a rendőrök részéről.

4) A panaszosnak az intézkedés során jelenlévő másik ismerőse a Testület kérésére 2010. június 19-én kelt nyilatkozatában az alábbiakat ismertette.

2010. május 15-én, éjjel 0 óra 30 perc körül kollégájuk legénybúcsújáról egy szórakozóhelyre indultak. A lejáró és a focipálya környékén voltak, amikor egy rendőrautó hajtott el mellettük. A társaság egyik tagja, a panaszos a rendőröket „sünöknek” nevezte. Mivel a rendőrök lehúzott ablakkal és lassan hajtottak el mellettük, ezért meghallották és megálltak. Dühösen kiszálltak az autóból és azt kérdezték, „Ki sünözött?”. Ekkor a panaszos beismerte, hogy ő volt. Majd a rendőrök megkérdezték a lakcímét, amire válaszul a panaszos a tanú emlékei szerint kétszer is elmondta lakhelyét. A tanú véleménye szerint a rendőrök nem rendőrhöz méltóan, idegesen és flegmán viselkedtek. A panaszos kérte a rendőröket, hogy hagyják őket, hiszen nem tettek semmit és az azonosító számuk után érdeklődött. Ekkor a rendőrök megbilincseltek, és beültették az autóba. Az azonosító számukat ugyan közölték, de a kormány mögött ülő rendőr már csak akkor, amikor az autóban ültek mindannyian. A számokat a társaság egyik tagjának sikerült gyorsan felírnia. Mikor a társaság tagjai megkérdezték a rendőröket, hogy miért viszik el a panaszost, a válasz az volt, hogy

csendháborítás miatt. Mivel ők hangoskodást és csendháborítást nem tanúsítottak, nem értették a dolgot. Az intézkedés során a rendőrök közül az egyik a sapkáját is otthagya az aszfalton. Ekkor a társaság elment a városi rendőrkapitányságra, ahol éjjeli 1 óra és fél 2 óra körül felvilágosításként csak annyit kaptak az éppen a kapun kijövő rendőrtől, hogy körülbelül reggel 6 óra felé szokták elengedni az éjjel behozott egyéneket. Itt adták oda a megtalált sapkát ennek a rendőrnek, aki vissza is vitte azt. Bár a legénybúcsú alkalmából fogyasztottak alkoholt, a tanú szerint ennek ellenére viselkedésükkel nem zavartak senkit, az intézkedés pedig felesleges és indulatos reakció volt a rendőrök részéről.

5) A Szabálysértési Hatóság 2010. június 30-án kelt határozatában a panaszost az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. számú (XII. 28) Korm. Rendelet 6. § (1) bekezdésbe ütköző „csendháborítás” szabálysértése miatt indított eljárásban, figyelmeztetésben részesítette. Figyelmeztette, hogy a jövőben a szabálysértés elkövetésétől tartózkodjon, és egyben tájékoztatja a panaszost, hogy a fenti szabálysértés miatt a szabálysértés elkövetője 30 000,-Ft-ig terjedő pénzbírsággal sújtható.

Az indoklás tartalmazza, hogy a rendőrkapitányság feljelentést küldött a szabálysértési hatósághoz, melyben leírták, hogy a panaszost 2010. május 15-én 0 óra 55 perckor tetten érték kereszteződésénél, ahol erősen ittas állapotban kiabált, üvöltözött. A kiabálást a vele szemben foganatosított intézkedés során sem hagyta abba, ezért előállították a rendőrkapitányságon. Közölték vele, hogy cselekményével szabálysértést követett el, amit elismert. Továbbá közölték vele, hogy feljelentést tesznek ellene, amit tudomásul vett. A hatóság megállapította, hogy a panaszos ellen az elmúlt 2 évben szabálysértési eljárás nem indult. Mérlegelve a fentieket, a rendelkező részben foglaltak szerint a szabálysértési hatóság a panaszost figyelmeztetésben részesítette, mivel várhatóan a figyelmeztetéssel is elérhető, hogy a panaszos a jövőben tartózkodjon a szabálysértés elkövetésétől.

II.

A rendőrség a Testület megkeresésére az alábbi dokumentumokat küldte meg:

1) A rendőrkapitányság 2010. május 15-én készült jelentés szerint a panaszost kereszteződésénél vonták intézkedés alá. Az intézkedő rendőr szerint az igazoltatásra azért került sor, mert a panaszost tetten érték, amint erősen ittas állapotban kiabált, üvöltözött, és ezen cselekménye alkalmas volt arra, hogy a környéken élők nyugalma, pihenését zavarja. Az intézkedő rendőr állítása szerint a panaszos az intézkedés során tovább kiabált, üvöltözött, szidalmazta az intézkedő rendőröket, és ezzel a magatartásával többszöri felszólításra sem hagyott fel. A panaszos a rendőrök állítása szerint viselkedésére nem kívánt magyarázatot adni. Az intézkedő rendőrök a panaszossal közölték, hogy cselekménye szabálysértést képez, és ha ezt a magatartást tovább folytatja, akkor szabálysértés továbbfolytatása miatt előállítják a rendőrkapitányságra, a panaszos azonban erre a felszólításra sem hagyott fel a kiabálással. A rendőri jelentés alapján a panaszossal szemben a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 48. §-a alapján bilincset alkalmaztak, amelyet az Rtv. 47. §-a alapján testi kényszer előzött meg, mert a személy a bilincselést akadályozta oly módon, hogy kezeit maga mellé feszítette. A testi kényszer a panaszos kezeinek a hátrafeszítéséből állt. A panaszost az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontjának I. fordulata alapján előállították a orvosi ügyeletre, majd a rendőrkapitányságra.

A panaszos igazoltatására az Rtv. 29. § (1) bekezdése első fordulata, személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálására a 31. § (1) bekezdése, szabálysértést felszólítás ellenére folytató személy előállítására pedig a 33. § (2) bekezdés f) pontja alapján került sor.

Az intézkedés során az Rtv. 47. §-a alapján testi kényszer, és az Rtv. 48. § c) pontja alapján szökés megakadályozása érdekében bilincs alkalmazására került sor. A kényszerítő eszközök alkalmazására figyelmeztetés történt. Az intézkedő rendőrök bilincset 2010. május 15-én 0 óra 55 perctől 2010. május 15-én 1 óra 20 percig alkalmaztak a panaszossal szemben, a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 60. § (4) bekezdés b) pontja szerint a kezek előre illetve hátra bilincselésével. A rendőri intézkedés során sérülés nem keletkezett. A kényszerítő intézkedés és eszköz alkalmazása során anyagi kár nem keletkezett. Az Rtv. 18. § (1) bekezdése alapján az előállított a hozzátartozója, vagy képviselője kiértesítését nem kérte.

A rendőri jelentés alapján az Rtv. 33. § (4) bekezdés szerinti tájékoztató az előállítás okáról és az előállítás idejéről kiadásra került, az előállító helyiségben történő elhelyezéssel kapcsolatban jogairól és kötelességeiről szóló írásos tájékoztatást a panaszos megkapta.

2) Az intézkedő r. törzsőrmesterek közigazgatási ügyben történő meghallgatásáról 2010. június 22-én készült jegyzőkönyvek, amelyekben a r. törzsőrmesterek egymástól függetlenül, de azonos tartalommal az alábbiakat ismertetik.

2010. május 15-én 00 óra 50 perc körüli időben társával járőrszolgálatot láttak el a város területén. A kereszteződéshez érve azt látták, hogy egy körülbelül 8 főből álló társaság a járdán haladt. A társaság egy tagja kiabált, üvöltözött. Emiatt a gépkocsival megálltak és a panaszost intézkedés alá vonták. A többi személlyel – mivel ők szabálysértést nem követtek el – közölték, hogy távozzanak. Az intézkedés során igazoltatás alá vonták a panaszost, aki nevét és lakcímét bediktálta, ezt az országos nyilvántartóban leellenőrizték és megállapították, hogy a körözésben nem szerepel. Mivel az intézkedés során kiabált, hangoskodott, ezért felszólították, hogy fejezze be a hangoskodást, mert ez a cselekménye szabálysértést képez. Figyelmeztették továbbá arra, hogy ha nem hagyja abba a hangoskodást, előállítják a rendőrkapitányságra. A panaszos ezen felszólításnak sem tett eleget, és ez a cselekménye alkalmas volt arra, hogy nagymértékben zavarja a környéken élők nyugalma, pihenését. Ekkor a panaszossal szemben az Rtv. 48. §-a alapján bilincset alkalmaztak, melyet az Rtv. 47. §-a alapján testi kényszer előzött meg, mert a személy a bilincselését akadályozta oly módon, hogy kezeit maga elé feszítette. A testi kényszer a nevezett személy kezeinek hátrafeszítéséből állt. A nevezett személyt az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontjának I. fordulata alapján előállították orvosi ügyeletre, majd a rendőrkapitányságra.

Elmondása szerint a kereszteződéshez 0 óra 50 perckor érkeztek, az intézkedés ott kb. 2-3 percet vett igénybe. Ezután 1 óra 5 perckor érkeztek az orvosi ügyeletre. Az orvosi ügyeleten 1 óra 14 percig tartózkodtak, majd a panaszos előállítását a rendőrkapitányságon végrehajtották. Az előállítás 0 óra 55 perctől 5 óráig tartott, ekkor lett szabadon bocsátva a panaszos. Az intézkedés alá vont személyhez intézett kérdéseik a panaszos személyi adataira vonatkoztak, erre ő az adatai bediktálásával válaszolt. Az intézkedés helyszíne olyan helyre esik, ahol a közelben lakóházak találhatóak. A panaszos a nyilatkozatot, és az előállításról készült iratokat szabadon bocsátásakor nem volt hajlandó aláírni.

3) A panaszos számára 2010. május 5-én kiállított igazolás szerint, a panaszos személyi szabadságának korlátozására 2010. május 5-én 0 óra 55 perctől 2010. május 5-én 5 óráig

tartott. Az igazolás alapján a panaszos a hozzátartozója, vagy képviselőjének kiértékelését nem kérte, az előállításával és a rendőri intézkedés módjával szemben panasszal nem élt, élelmezést nem kért. A panaszos az igazolást szándékosan nem írta alá, amely körülmény a „nem írta alá” kifejezéssel az igazoláson feltüntetésre került.

4) A panaszos nem írta alá azt a 2010. május 5-én kiállított nyilatkozatot, amelyben kijelentette volna, hogy a jogorvoslati jogaira vonatkozó tájékoztatást az Rtv. 92-93. § alapján megkapta, a vele szemben alkalmazott személyi szabadságot korlátozó intézkedéssel, és kényszerítő eszköz alkalmazásával kapcsolatban panasszal nem élt, az Rtv. 33. § (4) alapján az előállítás okáról, annak várható időtartamáról a tájékoztatást szóban, a részére kiállított (az előállítást időtartamáról szóló) igazolást átvette, az előállító helyiségben történő elhelyezésével kapcsolatban a 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet 2. §. (8)-(9) bekezdései és a 19/1996. (VIII. 23.) ORFK utasítás 36/A alapján jogairól és kötelezettségeiről szóló írásos tájékoztatást átvette, élelmezést nem kért, betegségben nem szenved, sérülései a rendőri intézkedés során nem keletkezett, orvosi ellátásban nem részesült. A nyilatkozaton szerepel, hogy a panaszos a nyilatkozatot nem írta alá.

5) A parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint a rendőri jelentésben foglalt személyi szabadságot korlátozó intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazásai jogszerűek, szakszerűek és arányosak voltak.

6) A rendőrkapitányság 2010. július 14-én kelt levelében tájékoztatásként az alábbi információkat ismertette.

A panaszossal szemben az Rtv. 29. § (1) bekezdés szerint igazoltatásra, az Rtv. 31. § (1) bekezdés szerint személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálására, az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontjának I. fordulója szerint szabálysértést felszólítás ellenére folytató személy előállítására, az Rtv. 47. § szerint testi kényszer alkalmazására, az Rtv. 48. § c) pontja szerint szökés megakadályozása érdekében bilincs alkalmazására került sor.

Az igazoltatásra azért került sor, mert tetten érték, hogy erősen ittas állapotban volt, kiabált, üvöltözött. Ezen cselekménye alkalmas volt arra, hogy a környéken élők nyugalma, pihenését zavarja. A kiabálást, üvöltözést többszöri felszólításra sem fejezte be.

Az intézkedés azért indult, mert a panaszos szabálysértést valósított meg, erre felhívták a figyelmét és felszólították, hogy hagyja abba a jogsértő magatartást. A felhívásnak nem tett eleget. Az intézkedést követően, részére írásban át kívánták adni az intézkedésről szóló iratokat, azonban annak aláírását a panaszos megtagadta, azokat nem vette át.

A rendőrök az intézkedés során a panaszoshoz a személyi adataira vonatkozó kérdéseket intéztek. Ezt tartalmazza a rendőri jelentés és a rendőrök meghallgatásáról készült jegyzőkönyv. A panaszos és a jelen lévő tanúk úgy nyilatkoztak, hogy a rendőrök kérdése az volt, hogy „ki sünözött”, majd ezután indult meg az intézkedés a panaszossal szemben.

Az intézkedő rendőrök 2010. május 15-én, 0 óra 50 perckor érkeztek az intézkedés helyszínére. Az intézkedés kb. 2-3 percig tartott, ezt követően kísérték a panaszost az orvosi ügyeletre, majd a rendőrkapitányságra. Az előállítás 0 óra 55 perctől, 5 óráig tartott, amikor is a panaszost szabadon engedték.

7) A rendőrkapitányság 2010. november 19-én kelt levelében tájékoztatásként az alábbi információkat ismerteti

A Testület azon kérdésére, amely szerint az intézkedő rendőrök mennyiben tettek eleget az Rtv. 20. §-ában foglalt, az intézkedésre vonatkozó formai követelményeknek, válaszként a rendőrkapitányság a rendőri jelentésben foglaltakat ismételte meg, miszerint „Az intézkedő rendőrök a panaszossal közölték, hogy cselekménye szabálysértést képez, és ha ezt a magatartást tovább folytatja, akkor szabálysértés továbbfolytatása miatt előállítják a rendőrkapitányságra, a panaszos azonban erre a felszólításra sem hagyott fel a kiabálással”.

A rendőrkapitányság levelében foglaltak szerint a panaszos orvosi ügyeletre történő szállítására az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontjának I. fordulata alapján került sor. A rendőri jelentéshez csatolt, 2010. május 17-én kelt záradék alapján a panaszos orvosi vizsgálata a bilincshasználat miatt volt szükséges és indokolt. Az orvosi ügyeleten készült látlet szerint a panaszost a rendőrség vitte be vizsgálatra, mert a panaszos előállításakor testi kényszerrel alkalmazták, és bilincshasználat történt. A panaszoson külsérelmi nyom nem volt látható, friss sérülése nem volt, a bilincshasználatkor sérülés nem történt. A panaszos jobb alkarján csuklórögztítő volt, feltehetőleg ínhüvelygyulladás miatt.

A Testület arra a kérdésére, miszerint a panaszosnak az Rtv. 33. § (4) bekezdése szerinti tájékoztatása megtörtént-e, igenlő választ kapott. A rendőrkapitányság levelében arról is tájékoztatta a Testületet, hogy a panaszos tájékoztatására közvetlenül az intézkedés megkezdésekor szóban a helyszínen, majd írásban is megtörtént, amikor részére át akarták adni az előállításról készült igazolást, azonban a panaszos az irat aláírását és átvételét megtagadta, nem írta alá.

8) Az orvosi ügyeleten 2010. május 15-én, az ügyeleti ellátásról készült látlet szerint a panaszost a rendőrség vitte be vizsgálatra, mert a panaszos előállításakor testi kényszerrel alkalmazták, és bilincshasználat történt. A panaszoson külsérelmi nyom nem volt látható, friss sérülése nem volt, a bilincshasználatkor sérülés nem történt. A panaszos jobb alkarján csuklórögztítő volt, feltehetőleg ínhüvelygyulladás miatt.

9) A rendőrkapitányság, 2010. május 15-én készült jelentés záradéka szerint a panaszos orvosi vizsgálata a bilincshasználat miatt volt szükséges és indokolt.

III.

A testület a panaszbeadvány, a tanúk nyilatkozatai, valamint a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján vizsgálat tárgyává tette a panaszos igazoltatásának, személyi szabadsága korlátozásának indokoltságát, jogszerűségét és körülményeit, a panaszos ruházatának átvizsgálását, a panaszossal szembeni kényszerítő eszközök alkalmazását, valamint az intézkedő rendőrök szolgálati fellépésének a módját.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2. § (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvéből levezetett tisztességes eljáráshoz való alapvető jogát, 54. § (1) bekezdésében biztosított emberi méltósághoz való jogát, az 55. § (1) bekezdésében biztosított személyi szabadsághoz és személyi biztonsághoz, az 59. § (1) bekezdésében foglalt személyes adatok védelméhez és a 70/D. §-a szerinti testi épséghez fűződő jogát.

1) A Testület elsőként a panaszos igazoltatásának jogszerűségét vizsgálta.

a) Az intézkedő rendőr szerint az igazoltatásra azért került sor, mert a személyt tetten érték, amint erősen ittas állapotban kiabált, üvöltözött, és ezen cselekménye alkalmas volt arra, hogy a környéken élők nyugalma, pihenését zavarja. A rendőrök ezért csendháborítás szabálysértése elkövetését megalapozó magatartás miatt, az Rtv. 29. §-a alapján intézkedést kezdeményeztek a panaszossal szemben.

A panaszos állítása szerint az intézkedés oka az volt, hogy a panaszos és társai mellett elhaladó rendőrségi szolgálati járművet meglátva a „sünök” kijelentést tette. A rendőrök ezt követően fordultak vissza, és a panaszos szerint feldúlt hangulatban a „Ki sünezett?” kérdéssel kezdeményezték intézkedést kizárólag a panaszossal szemben.

A Testület a rendőri fellépést kiváltó panaszosi magatartást a panaszosi és a rendőri állítások összefüggésében értékelte. A rendőrségi iratokban és a panaszos beadványában foglaltak alapján ugyanis alapvető ellentét mutatkozik a panaszos intézkedést megalapozó magatartására vonatkozó állításokban. A rendőri jelentésében a panaszos hangoskodása (amit a rendőrök csendháborító magatartásként értékeltek) alapozta meg az intézkedést, míg a panaszos és a tanúk egybehangzó állítása szerint a panaszos nem hangoskodott, vele szemben az intézkedést egyértelműen az elhangzott „sünök” kijelentés eredményezte. Kérdéses tehát, hogy a panaszos mivel váltotta ki a rendőrök reakcióját.

A rendőri jelentés a panaszosi kijelentés tartalmára vonatkozóan nem tartalmaz utalást, azt azonban megjegyzi, hogy egyedül a panaszossal szemben intézkedtek a rendőrök, a társaival szemben nem, mivel ők nem tanúsítottak szabálysértő magatartást. A Testület álláspontja szerint a megkülönböztetett figyelem a panaszos irányában a panaszos által állítottakat támasztja alá, miszerint a rendőrök egyedül a számukra sértőnek vélt kijelentésre reagáltak, és az adott kijelentést tevő panaszossal szemben intézkedtek. Jelentőséget tulajdonított további annak is a Testület, hogy a panaszosi állítást két tanú előadása is megerősítette.

A Testület ezért a panaszos előadását fogadta el az igazoltatást megelőző történések kapcsán az események valós leírásaként – miszerint a rendőri fellépést a panaszos kijelentése és nem szabálysértő magatartása alapozta meg –, és a rendőri fellépést azt alapul véve értékelte.

Az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése értelmében „a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani”.

Az Országos Rendőr-főkapitányság által 2008-ban a rendőri igazoltatásról az állampolgárok részére kiadott tájékoztató II. 4. pontja a következőket fogalmazza meg: „Az igazoltatás – mint minden rendőri intézkedés – célhoz kötött. A gyakorlatban ugyanakkor rendkívül nehéz meghatározni, hogy pontosan milyen esetekben indokolt egy állampolgár igazoltatása, a mindennapi életben előforduló élethelyzetek sokszínűsége miatt pedig az általánosítás még nehezebb. [...] Az igazoltatás tekintetében leginkább alapelvek határozhatók meg, amelyek közül a legfontosabb, hogy az igazoltatás nem lehet önmagáért való, mindig kell lennie valamilyen alapjának és céljának.”

A már idézett Rtv. 29. §-a alapján megállapítható, hogy a törvény meglehetősen tág teret és szabad értelmezést biztosít az igazoltatás indokoltságát illetően. A Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy a rendőri igazoltatásról készített tájékoztató, mint egyfajta módszertani útmutató a fenti tág értelmezésű jogszabályhely vonatkozásában helyesen hívja fel a figyelmet arra, hogy az igazoltatás (mint minden rendőri intézkedés) célhoz kötött és minden esetben ésszerű indokának kell lennie. Az említett tájékoztató ugyanis alapelveként rögzíti, hogy az igazoltatás nem lehet önmagáért való, mindig kell lennie valamilyen alapjának és céljának. A Testület álláspontja szerint ezért nyilvánvaló, hogy ez a széles intézkedési jog nem válhat parttalanná, netán önkényessé. Ezért is van kiemelt jelentősége annak, hogy az igazoltatásnak legyen célja, legyen ésszerű indoka. Ezen túlmenően pedig az intézkedés alá volt személy ezt az indokot ismerhesse meg az intézkedést megelőzően.

Jelen esetben a Testületnek elsődlegesen azt kellett vizsgálnia, hogy fennállt-e az Rtv. hivatkozott 29. §-ában foglalt bármely igazoltatási cél – a közrend, a közbiztonság védelme, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési cél, az érintett tartózkodása jogszerűségének megállapítása, közlekedésrendészeti ellenőrzés, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme –, amely a rendőrök fellépésének jogalapot teremtett.

A Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszos rendőri intézkedést kiváltó kijelentése nem minősül olyan magatartásnak, amely az Rtv. 29. §-ában szereplő igazoltatási okok ismeretében igazoltatás végrehajtását tette volna szükségessé, így a konkrét rendőri fellépésre jogalap hiányában, indokolatlanul került sor.

Mivel tehát a panaszos igazoltatása jogszerű indok nélkül zajlott, a Testület indokoltnak tartotta megállapítani a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő alapvető jogának megsértését.

A Testület tekintettel arra, hogy a panaszos igazoltatására megfelelő jogalap nélkül került sor, ezért a panaszos igazoltatását követő valamennyi eljárási cselekményt jogszerűtlennek minősítette. Szükségesnek találta azonban a Testület azoknak az intézkedéseknek az önálló vizsgálatát, amelyek a panaszos alapjogainak sérelmét már önmagukban is megvalósítják.

b) A rendőri intézkedést kiváltó panaszosi kijelentés jelentése miatt a Testület szükségesnek tartotta továbbá az Rtv. 13. § (2) bekezdésében foglalt részrehajlásmentes intézkedési kötelezettség érvényesülésének tekintetében is megvizsgálni a rendőri fellépést. Az Rtv. 13. § (2) bekezdésében foglalt részrehajlásmentes intézkedés kötelezettsége magában foglalja, hogy a rendőri fellépés az érintettel szemben nem lehet hátrányosabb (vagy előnyösebb) pusztán azért, mert személye a rendőr számára ellenszenves (vagy rokonszenves). A Testület álláspontja szerint ezen kötelezettség sérelmét alapozza meg, ha az eljáró rendőr visszaélve helyzetével, a rendőri fellépést, jelen esetben az igazoltatást az eljárás alá vont személy kijelentésével szembeni ellenszenve kifejezésére használja.

A Testület az Rtv. 13. §-a alapján, az igazoltatást megalapozó magatartással kapcsolatban hangsúlyosan felhívja a figyelmet, hogy a panaszosnak a „sünök” kijelentése, amit a rendőrök provokatív magatartásként értékelhettek, semmiképpen sem szolgálhatott kellő alappal ahhoz, hogy a rendőrök a panaszos „megleckézetéseként”, a panaszossal szemben fellépjenek.

A Testület mindezek alapján megállapította, hogy a panaszos igazoltatása a részrehajlásmentes intézkedés követelményét is sértette, ezért megvalósította a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogának sérelmét.

2) Az igazoltatás jogszerűségének vizsgálata során az igazoltatás jogalapja mellett szükséges megvizsgálni a panaszosnak azon állítását is miszerint az intézkedő rendőrök az intézkedés formai követelményeinek figyelmen kívül hagyásával, a „Ki sünözött?” kérdéssel kezdeményezték intézkedést a panaszossal szemben, az intézkedés célját nem közölték, magukat csak a panaszos kérésére azonosították. A panaszos utalt továbbá arra is, hogy véleménye szerint a rendőrök őt nem is igazoltatták, mivel nem szólították fel az iratai átadására, csupán nevét és lakcímét kérdezték tőle.

Az igazoltatás jogszerűségével összefüggésben a Testület álláspontja szerint – egyetértve az Országos Rendőr-főkapitányság már említett tájékoztatójában foglaltakkal – az Rtv. 29. §-ával kapcsolatban az állásfoglalás 1) pontjában említett széleskörű jogszabályi felhatalmazottság nem szabad, hogy parttalanná, önkényessé váljon. Ennek tükrében garanciális jelentőségűvé válnak az intézkedés alá vontak tisztességes eljáráshoz való alapvető jogainak védelme érdekében – az Rtv. 20. § (1)-(3) bekezdéseiben és a Szolgálati Szabályzatban megfogalmazott – az intézkedés kezdeményezéséhez, menetéhez kapcsolódó és a szolgálati fellépésre vonatkozó jogszabályi követelmények. Az igazoltatás jogszerűségének értékelése során ezért külön hangsúlyos szerepet kap annak vizsgálata, hogy az intézkedő rendőrök eleget tettek-e az intézkedés formai követelményeinek, az igazoltatással érintett személyek az intézkedést megelőzően megismerhették-e az igazoltatás célját, ésszerű indokát, jogalapját, valamint a velük szemben fellépő rendőrt.

Az Rtv. 20. § (1)-(3) bekezdéseiben foglaltak szerint a rendőrt az intézkedés során az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye, vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. A rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. A rendőr köteles - ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti - intézkedése megkezdése előtt szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét felmutatni. Ha a rendőr szolgálati igazolványának vagy azonosító jelvényének felmutatása az intézkedés megkezdése előtt veszélyeztetné az intézkedés eredményességét, úgy azt az intézkedés befejezésekor köteles felmutatni. A szolgálati fellépés módját a Szolgálati Szabályzat 4. §-a tovább részletezi. Az említett 4. § (1) bekezdése szerint a rendőr az intézkedést – ha annak eredményességét nem veszélyezteti – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha egyenruhát visel, tisztelgéssel, és a tervezett intézkedés megjelölése és célja, valamint neve és azonosító száma közlésével kezdi meg. Ugyanezen rendelkezés (2) bekezdése szerinti, ha az (1) bekezdés szerinti közlés, illetve az igazolvány vagy az azonosító jelvény felmutatása a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, azt az intézkedést követően kell megtenni.

A rendőri jelentésben foglaltak szerint az intézkedés során igazoltatás alá vonták a panaszost, aki nevét és lakcímét bediktálta, ezt az országos nyilvántartóban leellenőrizték és megállapították, hogy a körözésben nem szerepel.

A Testület azon kérdésére pedig, amely szerint az intézkedő rendőrök mennyiben tettek eleget az Rtv. 20. §-ában foglalt, az intézkedésre vonatkozó formai követelményeknek, válaszként a Kaposvári Rendőrkapitányság a rendőri jelentésben foglaltakat ismételte meg, miszerint „az

intézkedő rendőrök a panaszossal közölték, hogy cselekménye szabálysértést képez, és ha ezt a magatartást tovább folytatja, akkor szabálysértés továbbfolytatása miatt előállítják a rendőrkapitányságra, a panaszos azonban erre a felszólításra sem hagyott fel a kiabálással”. A Testület a rendőrkapitányság válaszát nem tartja kielégítőnek az igazoltatással kapcsolatos rendőri fellépésre vonatkozóan, mivel az az előállítás okának a közlésére vonatkozik, és nem tartalmaz információt arra vonatkozóan, hogy az igazoltatás során azonosítási kötelezettségüknek eleget tettek-e, továbbá, hogy az intézkedés célját közölték-e.

Tekintettel arra, hogy a rendőrségi iratok alapján nem merült fel olyan körülmény, ami a panaszos állításának ellentmondott volna, az intézkedés összes körülményére tekintettel, az igazoltatásra vonatkozó jogszabályon alapuló kötelezettségek tekintetében **a Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának sérelmét állapította meg.**

A Testület hozzáfűzi, hogy mindezek alapján indokoltnak találta azt a panaszosi kifogást, miszerint a panaszos számára, aki elsősorban a rendőri közlésből, és az intézkedés során elvégzett részcselekményekből tud magára az intézkedés tényére következtetni, nem vált egyértelművé, hogy vele szemben intézkedést foganatosítanak. A Testület ezért a fentiek alapján hangsúlyozza az állampolgárok tisztességes eljáráshoz való alapvető jogainak védelme érdekében az intézkedés jogszabályban meghatározott követelményei betartásának garanciális jellegét.

3) A Testület megvizsgálta a panaszos előállításának jogalapját, illetve fogvatartása időtartamának arányosságát.

A rendőri jelentésben hivatkozott, az Rtv. 33. (2) bekezdés f) pont I. fordulata szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja.

A panaszos szerint az intézkedés során a következők történtek: a rendőrök az intézkedés során udvariatlan hangnemben kérdezték a lakcímét, és mivel az eljáró rendőr ezt nem értette, többször elismételtette a panaszossal. A panaszos az intézkedés során kérte az intézkedő rendőrt, hogy ne intézkedjen vele szemben, hiszen csak legénybúcsút ünnepelnek, és senkinek sem ártottak. Továbbá a panaszos felhívta az intézkedő rendőröket, hogy azonosítsák magukat. A panaszos állítása szerint se az intézkedés előtt, se annak folyamán nem kiabált, valamint az intézkedő rendőr modora kötözködő és flegma volt.

Az intézkedő rendőr jelentése szerint a panaszost tetten érték, amint erősen ittas állapotban kiabált, üvöltözött, és ezen cselekménye alkalmas volt arra, hogy a környéken élők nyugalma, pihenését zavarja. Az intézkedő rendőr állítása szerint a panaszos az intézkedés során tovább kiabált, üvöltözött, szidalmazta az intézkedő rendőröket, és ezzel a magatartásával többszöri felszólításra sem hagyott fel. A rendőrök állítása szerint a panaszos viselkedésére nem kívánt magyarázatot adni. Az intézkedő rendőrök a panaszossal közölték, hogy cselekménye szabálysértést képez, és ha ezt a magatartást tovább folytatja, akkor szabálysértés továbbfolytatása miatt előállítják a Kaposvári Rendőrkapitányságra, a panaszos azonban erre a felszólításra sem hagyott fel a kiabálással, ezért ruházatátvizsgálást hajtottak végre, megbilincseltek, a bilincselést testi kényszer előzte meg, majd a panaszost előállították. Az intézkedő rendőr szerint az intézkedés a helyszínen körülbelül 2-3 percet vett igénybe.

A Testület az igazoltatás jogszerűségének vizsgálata során arra a következtetésre jutott, hogy a panaszossal szembeni intézkedés kezdeményezésére megfelelő jogalap nélkül került sor.

Tekintettel arra, hogy a Testület a szabálysértés elkövetésének már az igazoltatás végrehajtásához szükséges gyanút sem tartotta megalapozottnak, az előállításhoz szükséges, ugyanezen hivatkozási alapot – vagyis a szabálysértő cselekmény elkövetését, illetve tovább folytatását – sem fogadta el.

Mindezek alapján a Testület megállapította, hogy a panaszos előállítása jogszerűtlen volt, végrehajtása megvalósította a panaszos személyi szabadságához fűződő alapvető jogának sérelmét.

A panaszos előállításával összefüggésben a Testület indokoltnak tartotta vizsgálni annak időtartamát is. Az Rtv. 33. § (3) bekezdése értelmében a Rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 óráig korlátozhatja. A panaszos számára kiállított igazolás szerint a panaszos szabadságának korlátozására 2010. május 15-én 0 óra 55 perctől 2010. május 15-én 5 óráig tartott.

Jelen esetben az előállítás alapja, a panaszos csendháborító magatartásával megalapozott szabálysértés gyanúja volt, amelyre a rendőrség a panaszos személyi szabadságának 4 órán tartó korlátozásával válaszolt. Az előállítás időtartama különösen azért problémás, mert a 4 óra alatt a rendőrségi dokumentumok alapján – a panaszos orvosi ügyeletre történő szállításán kívül – semmilyen eljárási cselekmény foganatosítására – így különösen a panaszos meghallgatására – nem került sor. Mindezek szerint a Testület a fentebb idézett jogszabályi rendelkezések alapján megállapította, hogy a panaszos előállításának időtartama sértette az arányosság követelményét.

A Testület a szükségtelenül hosszú időtartamú előállítást, mint a személyi szabadságot érintő legsúlyosabb jogkorlátozást, illetve elvonást, súlyos alapjogsérelemnek tekinti, ezért jelen ügyben is - e tekintetben- a panaszos személyi szabadságának sérelmét állapította meg.

4) A panaszos sérelmezte, hogy a rendőrök nem közölték vele, hogy miért állították elő. Továbbá kifogásolta, hogy jogait nem ismertették vele, papírokat tettek elé, amelyeket a panaszos nem írt alá, mert nem tájékoztatták az eljárásról, jogairól és kötelezettségeiről, és mivel nem értette az eljárás mértékét és módját.

a) A Testület elsőként a már vizsgált és idézett Rtv. 20. §-ában foglalt, az intézkedés formai követelményeire vonatkozó rendelkezése tekintetében vizsgálta azt a panaszosi állítást, miszerint a rendőrök nem közölték vele a helyszínen, hogy miért állították elő.

A már idézett Rtv. 20. §-ában foglaltak szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni.

Az előállítás okának szóbeli közlésével kapcsolatban a panaszosi állítás mellett a tanúk nyilatkozatai szolgálnak információval. A tanúk nyilatkozatai szerint ugyanis mikor a társaság tagjai megkérdezték a rendőröket, hogy miért viszik el a panaszost, a rendőrök közölték a tanúkkal, hogy csendháborítás miatt.

A rendőri jelentés szerint az intézkedő rendőrök a panaszossal közölték, hogy cselekménye szabálysértést képez, és ha ezt a magatartást tovább folytatja, akkor szabálysértés továbbfolytatása miatt előállítják a rendőrkapitányságra.

A Testület az egymásnak ellentmondó állítások alapján nem tudta egyértelműen megállapítani, hogy az előállítás okának a közlése megtörtént-e, ezért etekintetben alapségérelmet nem állapított meg.

A Testület álláspontja szerint mindenképpen aggályos, hogy az intézkedő rendőrök a panaszos társainak a kérésére, és nem a jogszabályi rendelkezések szerint az intézkedés előtt vagy után közölték a panaszossal az előállítás okát.

b) A Testület ezek után megvizsgálta azon panaszosi állításokat, miszerint a rendőrök nem ismertették vele jogait, az előállítása során papírokat tettek elé, amelyeket a panaszos nem írt alá, mert nem tájékoztatták az eljárásról, jogairól és kötelezettségeiről, és mivel nem értette az eljárás miéértjét és módját.

A panaszosi állítással megegyeznek az intézkedő r. törzsörmester által előadottak, amely szerint a panaszos a nyilatkozatot és az előállítás időtartamáról készült igazolást szabadon bocsátásakor nem volt hajlandó aláírni. Az alá nem írás tényét a rendőrök a dokumentumokra feljegyezték.

A panaszos által alá nem írt nyilatkozatban kijelentette volna, hogy a jogorvoslati jogaira vonatkozó tájékoztatást az Rtv. 92 és 93. §-ai alapján megkapta, a vele szemben alkalmazott személyi szabadságot korlátozó intézkedéssel, és kényszerítő eszköz alkalmazásával kapcsolatban panasszal nem élt, az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján az előállítás okáról, annak várható időtartamáról a tájékoztatást szóban, a részére kiállított (az előállítást időtartamáról szóló) igazolást átvette, az előállító helyiségben történő elhelyezésével kapcsolatban a 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet 2. § (8) és (9) bekezdései és a 19/1996. (VIII. 23.) ORFK utasítás 36/A alapján jogairól és kötelezettségeiről szóló írásos tájékoztatást átvette, élelmezést nem kért, betegségben nem szenved, sérülései a rendőri intézkedés során nem keletkezett, orvosi ellátásban nem részesült.

A panaszos a nyilatkozathoz hasonlóan nem írta alá, az előállítás okáról szóló igazolást, amely szerint a panaszos személyi szabadságának korlátozására 2010. május 5-én 0 óra 55 perctől 2010. május 5-én 5 óráig tartott. Az igazolásban arról nyilatkozott volna a panaszos, hogy hozzátartozója, vagy képviselőjének kiértesítését nem kérte, az előállításával és a rendőri intézkedés módjával szemben panasszal nem élt, élelmezést nem kért.

A Testület álláspontja szerint a nyilatkozatban és az igazolásban foglaltak különös jelentőséggel bírnak az intézkedés alá vont személy jogérvényesítési képessége szempontjából, mert csak abban az esetben gyakorolható érdemben a panasztételi jog, ha az intézkedéssel érintett személy az intézkedés okára, alapjára, jogaira és kötelezettségeire nézve birtokában van a valós és releváns információknak, ezek hiányában ugyanis nincs vele tisztában, ki ellen kell benyújtani a panaszt, nem tudja megfelelően megítélni a vele szemben foganatosított intézkedés jogszerűségét, és nem tud adott esetben hatékonyan érvelni az intézkedés jogszerűsége ellen sem. Ezeket a szabályokat, amelyek lehetővé teszik többek közt a panaszjog gyakorlását, az intézkedéssel kapcsolatos jogainak és kötelezettségeinek az ismeretét a Testület gyakorlatában garanciális jelentőségűnek tartja – elsősorban a közhatalom gyakorlásának megfelelő kontrolljára és a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 64. §-ában biztosított panaszjogra tekintettel.

A nyilatkozatban foglaltak tekintetében a rendőrségi iratok, így elsősorban a jelentés, valamint az intézkedő rendőrök meghallgatásáról készült jegyzőkönyvek nem tartalmaznak információt arra vonatkozóan, hogy a panaszost a papírok aláírását megelőzően milyen módon, és miről tájékoztatták. Ahogy arról sem, hogy amint a panaszos jelezte, hogy nem írja alá az iratokat, akkor a rendőrség, amellett, hogy a feljegyezte az iratokra, hogy a panaszos azokat nem írta alá, megpróbálta-e ismertetni vele a bennük foglaltakat.

A Testület hangsúlyozza, hogy a nyilatkozatban foglaltaknak az ismerete garanciális jelentőségűek az előállított számára jogai gyakorlása és kötelezettségei teljesítése tekintetében. Az aláírásával az érintett személy igazolja, hogy az abban foglalt információkról tájékoztatták, azokat tudomásul vette, vagyis az aláírást mindenképpen megelőzi a panaszos tájékoztatása, a dokumentumokban foglaltaknak a panaszos számára történő részletes ismertetése, a panaszos részéről felmerülő kérdésekre történő válaszadás. A Testület álláspontja szerint a rendőrség az említett rendelkezésekben foglalt kötelezettségét ezért nem teljesítheti egyszerűen azzal, hogy „megszerzi” a panaszos aláírását az aláírandó formanyomtatványokra. Minderre tekintettel érthető a panaszos reakciója, miszerint nem írta alá azokat a dokumentumokat, amelyek tartalmával nem volt tisztában, különösen azért, mert ezt kifejezetten jelezte is a rendőröknek, amire a rendőri reakció az volt, hogy feljegyezték a dokumentumokra, hogy azokat a panaszos „nem írta alá”.

A Testület tekintettel arra, hogy a rendőrségi dokumentumok nem tartalmaznak információt arról, hogy a panaszost az iratokban foglaltakról tájékoztatták-e, ezért a **megállapította, hogy a panaszosnak sérült a tisztességes eljáráshoz való joga.**

5) A rendőri jelentés szerint a panaszos előállítását megelőzően ruházatát és csomagját átvizsgálták.

A rendőri jelentésben hivatkozott Rtv. 31. § (1) bekezdése szerint, akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önveszély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja.

A Testület álláspontja szerint a panaszos ruházatának átvizsgálása jogszerűtlen volt, mivel magára a panaszos személyi szabadságának korlátozására (előállításra) is megfelelő jogalap hiányában került sor. A Testület ezért megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának a sérelmét.

6) A Testület ezek után megvizsgálta a panaszossal szemben alkalmazott kényszerítő eszközök jogalapját, indokoltságát és arányosságát. A panaszos beadványában sérelmezte a rendőrség által vele szemben alkalmazott testi kényszer és bilincs használatát.

A Testület álláspontja szerint a panaszossal szembeni bilincs és testi kényszer alkalmazása jogszerűtlen volt, tekintettel arra, hogy megfelelő jogalap hiányában korlátozták a panaszos személyi szabadságát. A Testület ennek ellenére szükségesnek találta megvizsgálni a panaszossal szemben a kényszerítő eszközök alkalmazásának jogalapját, indokoltságát és arányosságát.

A testi kényszer alkalmazása a panaszos kezeinek hátrafeszítéséből állt, mert a panaszos a bilincselését akadályozta oly módon, hogy kezeit maga mellé feszítette. Tekintettel arra, hogy

a rendőri jelentés szerint a testi kényszer alkalmazására a bilincselés miatt volt szükség, ezért a Testület elsőként a bilincshasználat jogszerűségét vizsgálta.

Az Rtv. 17. § (1) bekezdése szerint a Rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja. Az Rtv. IV. fejezetében, a rendőrség működésének általános elvei között kerül rögzítésre az arányosság követelménye (15. §) és a kényszerítő eszközök alkalmazásának közös elveiről szóló rendelkezés (16. §). Az Rtv. 15. §-a értelmében a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Az Rtv. 16. §-a pedig kimondja, hogy a rendőr kényszerítő eszközt a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén és az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége nélkül is biztosítható. A Szolgálati Szabályzat 58. § (1) bekezdése rámutat, hogy a kényszerítő eszközök Rtv. szerinti meghatározásának sorrendje fokozatosságot is jelent: súlyosabb kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre, vagy sikere eleve kilátástalan.

Erre a rendelkezésre figyelemmel az Rtv. 47. §-a kimondja, hogy a rendőr intézkedése során az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre, vagy cselekvés abbahagyására, kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat. A rendőri jelentés a bilincs alkalmazásának jogalapjaként az Rtv. 48. § c) pontját jelölte meg, amely szerint a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy szökésének megakadályozására. A bilincselés szabályait a Szolgálati Szabályzat 60. §-a részletezi. Annak (1) bekezdése példálózó jelleggel felsorolja a bilincs alkalmazásának esetköreit, eszerint például bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg. A Szolgálati Szabályzat 60. §-ának (6) bekezdés a) pontjának első fordulata szerint továbbá a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor.

Jelen esetben, a rendőrségi iratokban foglaltak alapján a Testület arra a következtetésre jutott, hogy a panaszos nem tanúsított az intézkedés során olyan magatartást, amelyből a rendőrök azt feltételezhetnék volna, hogy a bilincselést megelőző, helyszíni intézkedés 2-3 perce alatt a panaszos szökést kísérelne meg. A Testület a rendelkezésre álló rendőrségi dokumentumok alapján továbbá megállapította, hogy a panaszosnál nem állt fenn olyan körülmény, amely miatt szökése bilincs alkalmazása nélkül nem lett volna megakadályozható.

A Testület a bilincshasználat jogalapjának vizsgálatát követően és miután arra a következtetésre jutott, hogy a bilincs alkalmazása jogszerűtlen volt, megállapította, hogy ennek alapján a bilincs alkalmazása érdekében használt testi kényszerre sem kerülhetett jogszerűen sor.

A Testület a fentiek alapján megállapította, hogy a panaszossal szembeni kényszerítő eszközök alkalmazása nem volt jogszerű, ezért a Testület álláspontja szerint arra a

panaszos személyi szabadsághoz, és a testi épséghez való jogának a sérelmével került sor.

7) A panaszos továbbá a vele szemben alkalmazott rendőri intézkedés-sorozattal összefüggésben általánosságban is sérelmezte a rendőrök által használt hangnemet.

A Testület panaszosnak a rendőri magatartásra vonatkozó állítása tekintetében felhívja a figyelmet az Rtv. 2. § és 11. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseire.

Az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének második mondata szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Az intézkedő rendőrökkel – mint a közhatalmi funkciót ellátó szerv tagjaitól – minden esetben elvárható az udvarias és kulturált fellépés. Az említett rendelkezés alapján a Testület hangsúlyozza, hogy a rendőrökre, mint a közhatalom képviselőire különös súllyal nehezedik az emberi méltóság, és az emberi jogok tiszteletben tartásának kötelezettsége, ezért minden körülmények között elvárható a tisztességes, az általa képviselt közfeladat mértékéhez méltó, a másik ember emberi méltóságát mindenkor szem előtt tartó viselkedés és hangneme.

A Testület ezzel összefüggésben felhívja a figyelmet az Rtv. 11. § (1) bekezdésében foglaltakra, amely szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni. A rendőrség tevékenységének egyik legfőbb célja a jogsértőkkel szembeni fellépés, különösen fontos, ahogy azt az idézett rendelkezés is megfogalmazta, hogy maguk a rendőrök is minden esetben a jogszabályok rendelkezéseit betartva járjanak el, és a törvényben biztosított jogosítványaikat kizárólag az előírt módon és törvényes célra alkalmazzák.

A Testület ezzel kapcsolatban szükségesnek tartja kiemelni a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexét kihirdető, Budapesten, 2007. július 4-én kelt közös nyilatkozatát (a továbbiakban: Etikai Kódex), amely megtestesíti az állampolgárok rendőrökkel szemben támasztott elvárásait, erkölcsi iránymutatásul szolgál, illetve morális alapot biztosít a Rendőrség számára. Az Országos Rendőrfőkapitány e nyilatkozat aláírásával vállalta, hogy mindent megtesz azért, hogy érvényt szerezzen a benne foglaltak érvényesüléseért. Az Etikai Kódex 1. pontjának második mondata a rendőrről vonatkozóan előírja: „Önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie.” Az 5. pont szerint: „A rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit (...) indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz (...) megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.” A 7. pont utolsó mondata szerint: „Tudatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.”

A Testület korábbi állásfoglalásában megfogalmazottakat a jelen esetben is irányadónak tartja, eszerint: „A rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerül – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházta fel a rendőröket, így az államszervezetten belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati

Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve.”

Az országos rendőrfőkapitány ezen indokolással is egyetértett 2008. szeptember 10-én kelt, 25800/6/2008. RP. sz. határozatában, és a vizsgált panasznak helyt adott. Az országos rendőrfőkapitány mindkét határozatában a panaszosok „aktív”, esetleg „provokatív” közrehatását illetően azt is kimondta, hogy „az intézkedés alá vont személy provokatív, durva, sértő magatartása nem mentheti az intézkedő rendőr ehhez hasonló viselkedését.”

A rendőröknek az intézkedés során tanúsított magatartására vonatkozóan a Testület továbbá emlékeztet arra, hogy jelen esetben, a panaszbeadvány és a rendőri jelentés alapján az intézkedés során, mind a panaszos, mind a rendőrök részéről felmerült a „provokatív”, „durva” hangnem használata. A konkrét esetben a panaszbeadvány szerint a rendőrök, míg a rendőri jelentés alapján a panaszos volt az, aki nem tanúsított kellő türelmet és nem tanúsított a másik fél emberi méltóságát teljes mértékben tiszteletben tartó magatartást. Ha el is fogadjuk valósnak a rendőri jelentésének azon állításait, miszerint a panaszos az intézkedő rendőröket szidalmazta az intézkedés során, ez mit sem változtat azon a tényen, hogy a rendőröknek fellépésük során tartani kellett volna magukat a fent említett követelményekhez. A Testület ezért attól függetlenül vizsgálta azt, hogy a rendőrök által tanúsított hangnem és viselkedés alkalmas volt-e a panaszos emberi méltóságának megsértésére, hogy a panaszos magatartására vonatkozó rendőri állításokat figyelembe vette volna.

Mivel a rendőrök a Testület megkeresésére küldött válaszban a panaszos állításait érdemben nem cáfolták, azaz nem hivatkoztak a fentiek alapján arra, hogy a rendőri intézkedés végrehajtásának módjára vonatkozó előírásokat betartották volna – csupán a panaszosnak a rendőröket szidalmazó magatartásáról tettek említést – a Testület nem látott okot arra, hogy a rendőröknek az intézkedés során tanúsított magatartására vonatkozó állításainak valódiságát kétségbe vonja.

A Testület hangsúlyozza, hogy ha igaz is a rendőri jelentésének azon része, amely szerint a panaszos az intézkedő rendőrökkel flegmán és provokatívan beszélt, a panaszos által sérelmezett rendőri hangnem bántó, hatalmaskodó jellege a panaszos tisztességes eljáráshoz való, valamint az emberi méltósághoz való alapvető jogának sérelmét jelenti.

IV.

A Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz, személyi szabadsághoz és integritáshoz, az emberi méltósághoz, személyes adatokhoz és testi épséghez való joga.

A megállapított súlyos alapjogsérelem miatt a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint, az Rtv. 93/A. § (6) bekezdése alapján döntött, és állásfoglalását megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2010. december 15.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes, előadó testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag

Független Rendészeti Panasztestület